

Рябуха Т. В.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Куликова Л. А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ГРАМАТИЧНІ ЗМІНИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті висвітлюється вивчення суперечливих тенденцій граматичних змін у процесі історичного розвитку англійської мови. Виявлено механізми граматичних змін. Визначено, що на процес модифікації традиційних правил впливають такі чинники, як взаємовплив різних варіантів або діалектів мови, взаємовплив різних мовних стилів, творчі інновації, нові технології, сучасні способи спілкування, молодіжний сленг, глобальна культура та ін. Форми письма, які з'являються на платформах соціальних мереж, призводять до зникнення низки добре відомих граматичних правил та появи нових. У статті аналізуються як морфологічні, так і синтаксичні граматичні зміни. Досліджено, що порушується правило про нерозривність інфінітива з часткою, яке з'явилося приблизно в XVII ст., в епоху неокласицизму, коли латинь уважалася ідеальною мовою і відомі англійські письменники намагалися наслідувати її зразкам у своїх творах. Застарілим є граматичне правило не починати речення зі сполучника. Змінюється варіанти вживання модальних дієслів, які все частіше залежать від стилю мови і рівня формальності. За останні десятиліття з'явилися різні способи введення слів автора в речення з прямою мовою. Багато змін відбулися на морфологічному рівні мови. Для визначення власника транспортного засобу під час вибору займенника враховується стать власника. Ступені порівняння тепер також прийнятні для іменників і дієслів. Усе більш популярними в наші дні стають тривалі форми дієслів та їх використання з модальними дієсловами в пасивному стані. Відроджуються форми Subjunctive I під впливом офіційного стилю американської англійської. З'явилася тенденція віддавати перевагу вживанню аналітичних форм ступенів порівняння, замінювати форми неправильних дієслів правильними. Доведено, що процес зміни певних граматичних правил відбувається постійно. Здебільшого відбувається вирівнювання за аналогією. І хоча нові форми часто вважаються неприйнятними, їх появу можна пояснити тим, що будь-яка мова прагне уникнути непотрібного варіювання і віддає перевагу простим та зрозумілим формам та структурам.

Ключові слова: англійська мова, історичний розвиток, граматичне правило, граматичні зміни, морфологія, синтаксис.

Постановка проблеми. Сучасна англійська мова пройшла тривалий шлях історичного розвитку, у процесі якого зазнала всіляких перетворень, зумовлених різними причинами. Загальновідомо, що на різних рівнях мова змінюється з різною швидкістю. Зміни на граматичному рівні відбуваються не лише повільніше, ніж на лексичному, але й менш усвідомлюються носіями мови. Людина в змозі відзначити появу нових слів, але, як правило, не помічає, що певні граматичні конструкції стають більш частотними, а інші втрачають популярність і поступово зникають із мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження теми граматичних змін в сучасній англійській мові зумовлена тим, що все частіше виникають суперечливі тенденції, які становлять інтерес для науковців і викладачів англійської мови.

Розробленню даної тематики присвятили роботи такі науковці, як Г. А. Вейхман [1], Д. Д. Зубко [2], Л. А. Кауфова [3], О. А. Моїсеєнко [4], І. П. Процьок [5], І. В. Смотров [7], Б. Гарнер (B. Garner) [8], М. Сван (M. Swan) [10] та ін. Вони схиляються до думки, що англійська граматики перебуває у постійному процесі розвитку й у майбутньому форми, які сьогодні вважаються неправильними, можуть стати саме тими елементами, що становитимуть «стандарт» майбутньої англійської мови. Хоча лінгвістичні зміни є ледь помітними для сприйняття у повсякденному житті, вони стануть зрозумілими лише під час розгляду в їх історичній перспективі.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити граматичні зміни, які відбуваються у сучасній англійській мові, та здійснити аналіз механізму цих граматичних трансформацій.

Виклад основного матеріалу. Мова знаходиться у постійному процесі трансформації. Спочатку зміни відбуваються в мові певного кола людей, особливо молодого покоління, яке завжди знаходиться в авангарді нової епохи. Коли змінені навички індивідуального мовлення проникають до загального вжитку, лінгвістичні зміни не припиняються, а зміцнюються загальними мовними навичками, хоча це проникнення у мовний простір здійснити не так уже й просто. Відомо, що навіть протягом життя одного покоління мова зазнає безліч змін, однак тільки небагато з них закріплюються на рівні всієї нації-носія мови і залишаються в мові надовго [2, с. 114].

Нам важливо уважно спостерігати за тим, що відбувається в мові, щоб зуміти відповісти на питання студентів про нововведення, а також вчасно модифікувати традиційні правила. Викладачі – автори навчальних посібників і граматичних збірників наділені особливою відповідальністю й повинні уникати помилок. До найбільш частих перетворень у сучасній англійській мові на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях відносяться такі: фонетична і структурна редукція, взаємний вплив одного варіанта або діалекту мови на інший, творчі інновації та продуктивний словотвір, а також взаємний вплив різних стилів мови і вплив інших мов [11, с. 7].

Якщо проаналізувати сучасні засоби масової інформації англійською мовою (газети, журнали, радіо- і телепередачі, фільми), то можна додати такі джерела впливу на сучасну англійську мову, як нові технології, сучасні способи спілкування, сленг молоді та підлітків, всесвітні проблеми, глобальна культура, інші іноземні мови [5, с. 299].

Окрім того, граматичні правила англійської мови постійно змінюються завдяки соціальним медіа та формам написання, що з'являються на цих платформах. Деякі із цих тенденцій спричинили зникнення низки відомих граматичних правил. Однак щоб здійснити аналіз граматичної трансформації, важливо знати правила, якими керувалися ці граматичні зміни. Розглянемо їх більш детально.

Найпоширенішим граматичним правилом, яке було змінено у XXI ст., є правило про розщеплення інфінітиву. Зазвичай граматичні правила стверджують, що ніколи не слід розділяти інфінітивну частку *to* та дієслово. Наприклад: *to dance, to eat, to die*. Однак це правило послідовно порушувалося: *to slowly eat, to painfully die, to aggressively dance*. За твердженням лінгвістів, правило не розбивати інфінітиви з'явилося при-

близно в XVII ст., коли латинь уважали ідеальною мовою і намагалися прирівняти до неї англійську. Інфінітиви в латинській мові писали одним словом без частки, так що розбити їх прислівником було просто неможливо. Тому і в англійській мові вирішили не розбивати інфінітиви, щоб наблизити її до «ідеальної» латині [9].

Використання крапки до цього часу застосовувалося лише для позначення кінця речення. Однак у XXI ст. крапку почали використовувати для акцентування, що прослідковується у творах сучасних письменників. Наглядний приклад: *Wasting My Time*. Окрім того, крапка зараз використовуються для створення коротших речень, наприклад: *Okay. Thank you*. Раніше ця фраза була б написана як *Okay, thank you* [10].

Не починати речення зі сполучника – одне з найвідоміших граматичних правил, яке, можна впевнено стверджувати, застаріло. Зараз професійно правильно починати речення зі сполучника. Прикладом є використання слів *but* (але) та *and* (та) для початку речення. Ернест Говерс (Ernest Gowers), відомий своїми роботами зі стилістики англійської мови, із цього питання зазначав: «Те, що починати речення з *and* є помилкою, – дуже давній забобон. Оксфордський словник надає приклади вживання, які датуються періодом з X по XIX сторіччя; їх повно в Біблії» [8, с. 204].

Якщо ми візьмемо два варіанти вживання модальних дієслів *May I bring my sister too? Can I bring my sister too?*, то, відповідно до традиційних правил, *may* вживається, коли ми запитуємо про дозвіл, тоді як *can* свідчить про вміння або можливість зробити щось, наприклад *Can you play the piano?* Однак протягом останніх десятиліть уживання дієслова *may* для запиту на дозвіл стає все рідшим і сьогодні вживається в десятки разів менше, ніж *can*. Якщо в 90-ті роки понад 50% членів спільноти американських лінгвістів не схвалювали фразу *Can I take another week to submit the application?* із погляду граматики, то на 2009 р. їх кількість упала до 37%, причому їх несхвалення вже не було таким категоричним [7, с. 191].

Такі дієслова, як *going to, have to, need to, want to*, використовуються частіше, а інші модальні дієслова та еквівалентні конструкції замінюються ними. Наприклад, дієслово *have to* іноді замінює дієслово *must, to be able to* може вживатися замість дієслова *can*. І замість *should*, коли хтось дає якусь рекомендацію або якусь пораду, використовується *want*. Наприклад, ми можемо чути

досить часто *You might want to use a felt-tippen* замість *You should use a felt-tippen* [4, с. 130–131].

Розглянемо введення прямої мови [9]. Класичне речення з прямою мовою в англійській мові виглядає так: *Mary said, «Wow – we are going to the cinema»*. – *Mery сказала: «Вау, ми йдемо в кіно»*. За останні пару десятків років з'явилося ще кілька способів передати слова автора. Усі вони розмовні, тому використовують їх тільки у неформальному діалозі. Розглянемо приклади.

Mary goes, «Wow – we are going to the cinema». У цьому прикладі *goes* передає той самий відтінок виразу, що і *said*, тобто воно синонімічне вихідному, але звучить більш сучасно, молодіжно.

Mary is like, «Wow – we are going to the cinema». Якщо замість *said* використовують *to be like*, це означає, що людина передає чийсь слова не дослівно, а приблизно, намагаючись висловити суть сказаного, а не повторити точні слова людини. Українською мовою ми можемо передати речення в розмовному стилі: *Mery така тину: «Вау, ми йдемо в кіно»*. При цьому людина, що говорить ці слова, наслідуватиме інтонацію Мері, а також може копіювати її жести. До того ж Мері в даному разі, скоріше за все, висловила думку про похід у кіно іншими словами, а мовець передав тільки основне посилання.

Mary is all, «Wow – we are going to the cinema». *To be all* – найновіша конструкція із зазначених. Вона в принципі схожа на попередню, проте *to be all* використовується, щоб показати, що людина говорила дуже емоційно. Тобто Мері вимовляла фразу «*Вау, ми йдемо в кіно!*» із захопленням, радістю.

Ще один момент, який варто згадати, – це тривалі форми дієслова, які стають усе більш поширеними. Так, за спостереженнями лінгвістів, сьогодні можна почути *I'm being serious* замість *I'm serious*. Набагато частіше стали вживати тривалі форми і в пасивному стані, наприклад *It's being held* замість *It's held*, а також із модальними дієсловами: *I should be going* замість *I should go* [2, с. 116].

Багато граматичних змін відбулося на морфологічному рівні мови [9]. Розглянемо, наприклад, іменник. Усім відомо, що слово *money* не вживається у множині. Але це вже застаріле правило на сьогодні. Самі носії мови активно використовують *monies*, коли мова заходить про «суму грошей». Наприклад: *She borrowed monies for buying a new TV set*.

Далі візьмемо займенник. Раніше під час визначення персоніфікацій кораблів або інших видів транспорту повинен був вживатися особо-

вий займенник *she*. Наприклад: *The Titanic sailed yesterday. She will be sailing next month*. Тепер існує доповнення до правила: якщо корабель або інший транспортний засіб має господаря в особі жінки, то замість займенника *she* вживається *he*. Наприклад: *Anna said: «My ship sailed yesterday. He will sail next month»*.

Уживання зворотних займенників зазнало деяких змін. Згідно з існуючим правилом, обставина місця передається через уживання особового займенника з прийменником. Але зараз це правило має доповнення: якщо словосполучення має переносне значення, то вживаємо не особовий займенник, а зворотний. Наприклад: *She was beside herself with rage*.

Щодо використання взаємних займенників *each other* та *one another*, то звичайні граматичні правила зазначають, що *each other* використовують, коли беруть участь дві сторони, тоді як *one another* використовують, коли сторін більше двох. Однак це правило зникає в ХХІ ст. після того, як Джанет Уіткет і Сідні Грінбаум довели у своїй книзі, що насправді не існує підстав для цього правила. The Merriam-Webster dictionary також стверджує, що це правило ігнорувалося найвидатнішими письменниками починаючи з ХVІ ст. Зараз прийнято, що ці терміни можна використовувати як завгодно, ігноруючи правило. Це тому, що навіть лінгвісти та граматики сьогодні використовують ці терміни як взаємозамінні.

Займенник *none* тепер можна вживати з дієсловом в однині, наприклад: *None of them is mine* (жоден із них не мій). Раніше стандартні граматичні правила вимагали форму множини, наприклад: *None of them are mine*.

Ще одне нововведення в англійській морфології стосується ступенів порівняння. Якщо раніше вони були прийнятні тільки для таких частин мови, як прикметник і прислівник, то зараз також характерні для іменника і дієслова. Наприклад: *Lily has more apples than her brother. Lily does more work than Jack*.

Цікаві зміни відбуваються із вживанням подвійного заперечення [9]. Порівняємо два речення: *I did not read any books. I did not read no books*. (Я не читав ніяких книг). Відповідно до класичних правил, вірним можна вважати лише перше речення, адже в англійській мові неприпустимо вживання подвійного заперечення. Але другий варіант використовується в різних діалектах англійської мови, і останнім часом його стали вживати все частіше. Як стверджують лінгвісти, на те є дві причини. По-перше, обидва

варіанти, у тому числі й із двома запереченнями, звучать логічно і не суперечать здоровому глузду. По-друге, подвійні заперечення часто використовували в старому варіанті англійської, так що граматики просто повертається до своїх витоків.

Сьогодні спостерігається все частіша заміна вживання в пасивному стані дієслова *get* замість *be*, але відтінки значень у них залишаються. Слово *get* характеризується більш негативною конотацією і вживається в розмовному стилі. Наприклад: *He got bitten by a dog* (розуміють безпорадність і непрактичність людини, бо вона не змогла навіть відігнати собаку) [1].

Сучасна англійська мова займає перше місце серед європейських мов за відсутністю надмірності. Основною рисою англійської мови сьогодні є прагнення до лаконізму. Ця риса позначається, зокрема, у поширеності різного роду конструкцій, які об'єднують виконавця дії і саму дію в єдину структуру. До конструкцій такого роду відносяться: самостійний дієприслівниковий зворот, складний додаток, складний підмет та герундій. Такі дієслова, як *start* і *begin*, уживаються як з інфінітивом, так і з герундієм. Обидві конструкції є правильними, але із 40-х років минулого століття тенденція вживати ці дієслова з герундієм стала більш поширеною. Уживання слів, які виражають емоції (наприклад, *love* або *hate*) із закінченням *-ing*, стала відслідковуватися з 1950-х років. При цьому варто зазначити, що такі дієслова, як *cease*, *stand* і *intend*, усе ще використовуються з інфінітивом.

Слід зазначити, що дослідженню піддаються лише ті граматичні зміни, які привернули увагу авторів довідників, підручників та посібників із граматики. Типовий список змін у стандартній англійській мові включає також такі пункти:

1) відродження форми Subjunctive I, можливо, під впливом офіційного стилю американської англійської (наприклад: *I demand that he go there*);

2) уживання деяких смислових дієслів у функції допоміжного (наприклад: *The way you look, you wanna / want to see a doctor soon*. На думку Джеффри Ліча з Ланкастерського університету, це одна з явних ознак більш частого використання лексичного матеріалу в граматиці;

3) більш часте вживання форм тривалого часу після модальних дієслів, Present Perfect і Past Perfect Passive Progressive (наприклад: *the building would not be being built / has not been being built / had not been being built*);

4) уживання прислівників частотності перед допоміжними дієсловами навіть за відсутності емпатичного значення (наприклад: *I never have seen him*);

5) уживання допоміжного дієслова *do* зі смисловим дієсловом *have* (наприклад: *Have you any time? – Do you have any time?*);

6) усе більш рідкісне вживання форми *whom* (перевага віддається *who*);

7) більш часте вживання слова *less* замість *fewer* зі злічуваними іменниками (наприклад: *less students*);

8) уживання присвійного відмінка з іменниками, що позначають неживі предмети (наприклад: *the book's cover*);

9) тенденція віддавати перевагу аналітичним формам ступенів порівняння (наприклад: *simple – more simple – most simple*);

10) тенденція замінювати форми неправильних дієслів правильними, у силу чого низка дієслів має два варіанти утворення минулого часу, обидва з яких є допустимими (наприклад: *burnt – burned, learnt – learned*) [3].

Більшість указаних вище граматичних трансформацій, які є актуальними сьогодні, можна пояснити так: «Кодифікація завжди відстає від реального вживання, тому нові форми часто вважаються неправильними. У граматичних змінах значна роль належить вирівнюванню за аналогією. Аналогія – це тенденція мовних одиниць, які мають подібне значення, набувати подібної форми. Помилки не носять випадкового характеру. Будь-яка мова прагне уникнути непотрібного варіювання і віддає перевагу простій та ясній структурі» [6, с. 69].

Висновки і пропозиції. Широке поширення англійської мови в умовах глобалізації призводить до того, що англійська мова зазнає помітних змін, стає відмінною від того, що ми звикли вважати правильним. Граматичний рівень мови постійно змінюється, і з'являється все більше свідчень, що в найближчі роки ще більше граматичних правил можуть стати непотрібними. Основними чинниками впливу на граматичну будову сучасної англійської мови можна вважати нові технології, сучасні способи спілкування, сленг молоді, інші іноземні мови. Перспективою подальших пошуків у напрямі дослідження є розгляд історичного розвитку часових форм дієслова, зокрема його форм Perfect.

Список літератури:

1. Вейхман Г. А. Новое в английской грамматике. Москва : Астрель, 2000. 128 с.
2. Зубко Д. Д., Мирибян Э. Р. Грамматические изменения в английском языке. *Modern Science*. 2019. № 53. С. 114–118.
3. Кауфова Л. А. Синтаксические изменения в письменном стиле современного английского языка. *Университетские чтения* : Материалы научно-методических чтений ПГЛУ. 2014. URL: http://www2.pglu.ru/upload/iblock/7a7/uch_2014_ii_20.pdf (дата звернення: 18.06.2021).
4. Моисеенко О. А., Тростянская А. Некоторые тенденции в современном английском языке. *Проблемы лингвистики и лингводидактики* : международный сборник научных статей. Белгород, 2018. С. 128–134.
5. Процюк И. П. О некоторых изменениях в английском языке под влиянием глобализации. *Эпоха науки*. 2018. № 16. С. 298–301.
6. Рябуха Т. В., Ткач М. В. До питання про тенденції розвитку англійського дієслова. 2017. С. 68–71. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/5623/1/2017_01_68_71.pdf (дата звернення: 20.06.2021).
7. Смотровая И. В. Проблема изменений в грамматике английского языка. *Актуальные проблемы и современные технологии преподавания иностранных языков в неспециальных вузах* : материалы 12-й Всероссийской с международным участием научно-практической конференции неязыковых вузов на базе ВГИФК. Воронеж : Научная книга, 2019. С. 190–192.
8. Garner Bryan A. *Garner's Modern English Usage*. Oxford : Oxford University Press, 2016. 1121 p.
9. Grammar Rules That Have Changed in the 21st Century. URL: <https://www.scientific-editing.info/blog/recent-grammar-rules-that-have-changed/> (дата звернення: 20.06.2021).
10. Style, Mediation, and Change: Sociolinguistic Perspectives on Talking Media. Oxford : Oxford University Press, 2017. 266 p.
11. Swan M. What is happening in English? *English Teaching Professional*. 2005. № 40. P. 69–74.

Riabukha T. V., Kulykova L. A. GRAMMATICAL CHANGES IN MODERN ENGLISH

The article highlights the study of contradictory trends in grammatical changes in the process of historical development of the English language. Mechanisms of grammatical changes are identified. It is determined that the process of modifying traditional rules is influenced by such factors as the mutual influence of various variants or dialects of the language, the mutual influence of various language styles, global culture, creative innovations, new technologies, modern ways of communication, youth slang, etc. The forms of writing that appear on social networks lead to the disappearance of well-known grammatical rules and the emergence of new ones. The article analyzes a number of grammatical changes – both morphological and syntactic. It is investigated that the rule about the indivisibility of the infinitive with the particle, which appeared around the XVII century, the era of neoclassicism, when Latin was considered an ideal language and famous writers tried to imitate its patterns in their works, is violated. The grammatical rule not to start a sentence with a conjunction is outdated. The use of modal verbs is changing, which increasingly depend on the style of speech and the level of formality. Over the past decades, there have appeared various ways to introduce the author's words in direct speech. Many changes have occurred at the morphological level of the language. To determine the owner of a vehicle, the owner's gender is taken into account when choosing a pronoun. Degrees of comparison are now also acceptable for nouns and verbs. The main feature of the English language today is the desire for laconism of presentation. The progressive verb forms and their use with modal verbs in the passive voice are becoming increasingly popular these days. The Subjunctive I forms are being revived under the influence of the official style of American English. There is a tendency to give preference to the use of analytical forms of degrees of comparison, to replace the forms of irregular verbs with regular ones. It is proved that the process of changing certain grammatical rules occurs constantly. Basically, there occurs alignment by analogy. Although new forms are often considered unacceptable, their appearance can be explained by the fact that any language seeks to avoid unnecessary variation and prefers a simple and understandable structure.

Key words: *English language, historical development, grammar rule, grammatical changes, morphology, syntax.*